สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม | OFFICE OF INDUSTRIAL ECONOMICS

OIE SHARE

ปีที่ 10 ฉบับที่ 109 เมษายน 2564

"พลาสติกชีวภาพ" นวัตกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม และอนาคตอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพในประเทศไทย

SHARING

ความสามารถในการแข่งขันสินค้าอุตสาหกรรมไทยกับความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น : การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่

เก็บมาเล่า

อุตสาหกรรมอาหารกับทิศทางการก้าวสู่ New Normal

ติดตามข่าวสาร
สาระน่ารู้ด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้ที่

fanpage facebook

Contents
ประจำเดือนเมษายน 2564

Econ Focus	“พลาสติกชีวภาพ” นวัตกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมและอนาคตอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพในประเทศไทย	3
Econ Review	สรุปสถานการณ์การผลิตภาคอุตสาหกรรม เดือนกุมภาพันธ์ 2564	8
Sharing	ความสามารถในการแข่งขันสินค้าอุตสาหกรรมไทยกับความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น : การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่	9
เก็บมาเล่า	อุตสาหกรรมอาหารกับทิศทางการก้าวสู่ New Normal	13
Movement		15

Editor's Note

สวัสดีคุณผู้อ่านจุลสาร OIE SHARE ฉบับเดือนเมษายน 2564 ช่วงนี้ยังมีข่าวการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกใหม่อย่างต่อเนื่อง ขอให้คุณผู้อ่านป้องกันตัวเองรวมถึงดูแลสุขภาพและขอให้มีความสุขกับช่วงเทศกาลหยุดยาวนะคะ

จุลสารเล่มนี้มาพร้อมบทความสาระความรู้ดี ๆ อีกเช่นเคย เริ่มกันที่ คอลัมน์ Econ Focus เรื่อง **“พลาสติกชีวภาพ” นวัตกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมและอนาคตอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพในประเทศไทย** คอลัมน์ Sharing เรื่อง **ความสามารถในการแข่งขันสินค้าอุตสาหกรรมไทยกับความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น : การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่** และปิดท้ายด้วย เรื่อง **อุตสาหกรรมอาหาร กับทิศทางการก้าวสู่ New Normal** ในคอลัมน์ เก็บมาเล่า

ขอบคุณคุณผู้อ่านที่ติดตาม OIE SHARE กันมาตลอดค่ะ

ด้วยความปรารถนาดี

ที่ปรึกษา
ทองชัย ชวลิตพิเชฐ
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
พะเยาว์ คำมุข
รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
ศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู
รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
ดุสิต อนันตรักษ์
ผู้เชี่ยวชาญด้านการชี้นำและเตือนภัยภาคอุตสาหกรรม
สุนิสา ตามไท
ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรม

บรรณาธิการบริหาร
สมจิตต์ เอี่ยมวรชัย
เลขานุการกรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

กองบรรณาธิการ
กฤษฎา นุรักษ์
วรนารถ มีภูมิรู้
พชรวรรณ สนธิมุล
ญาดา ว่องวัฒนากูล
พิชิตพล แก้วงาม
ชุติมา ชุติเนตร
ชาญชัย โฉลกคงถาวร
วรรณพร บุณยรัตพันธุ์
บุญอนันต์ เศวตสิทธิ
ภคอร ประสิทธิ์สุข
เทพยุดา วงศ์วิรัติ
พิมพ์กมล ไชยสมภาร

OIE SHARE ยินดีรับฟังความคิดเห็น คำชี้แนะ และข่าวประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ติดต่อได้ที่ กองบรรณาธิการ OIE SHARE กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ถนนพระรามที่ 6 แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 อีเมล : oieprnews@gmail.com

ข้อความที่ปรากฏใน OIE SHARE เป็นทัศนะส่วนตัวของผู้เขียน

หากต้องการนำข้อเขียนหรือบทความในฉบับ ไปตีพิมพ์ เผยแพร่ หรือเพื่อประโยชน์อื่นใดกรุณาติดต่อกองบรรณาธิการ

ECON FOCUS

“พลาสติกชีวภาพ” นวัตกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม และอนาคตอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพในประเทศไทย

กองนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา 2

ปัจจุบันกระแสของ เศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว หรือ BCG Model (Bio-Circular-Green Economy) ที่มุ่งเน้นการนำเอาเทคโนโลยีชีวภาพมาใช้เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับผลผลิตที่ได้จากการเกษตร การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลเพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกันเป็นประเด็นหลักที่ทั่วโลกให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ส่งผลให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติในการผลิตหรือถูกผลิตขึ้นจากวัตถุดิบที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้เป็นที่ต้องการของตลาดเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว **“พลาสติกชีวภาพ”** หรือ **“ไบโอ-พลาสติก”** ก็เป็นนวัตกรรมหนึ่งที่ถูกคิดค้นและผลิตขึ้นจากกระแสดังกล่าวซึ่งกำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็มาจากการที่พลาสติกชีวภาพจะใช้วัตถุดิบตามธรรมชาติที่สามารถปลูกทดแทนใหม่ได้ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ข้าว ข้าวโพด ปาล์มน้ำมัน เป็นวัตถุดิบตั้งต้นหรือส่วนประกอบในการผลิตโดยสามารถผลิตออกมาเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงหรือเทียบเท่ากับพลาสติกทั่วไปที่ผลิตจากปิโตรเลียม แต่ท่านผู้อ่านทราบหรือไม่ว่าสิ่งที่เราเรียกว่าพลาสติกชีวภาพนั้นไม่ได้ถูกผลิตขึ้นจากวัตถุดิบตามธรรมชาติที่สามารถปลูกทดแทนใหม่ได้ทั้งหมด ยังมีพลาสติกชีวภาพบางชนิดที่ถูกผลิตขึ้นจากวัตถุดิบตามธรรมชาติเพียงแค่บางส่วนหรืออาจถูกผลิตขึ้นจากปิโตรเลียมทั้งหมดแต่มีคุณสมบัติที่สามารถย่อยสลายได้เองทางชีวภาพ ดังนั้นคำว่า “พลาสติกชีวภาพ” จึงไม่ได้มีความหมายถูกจำกัดอยู่เพียงแค่พลาสติกที่ถูกผลิตขึ้นจากวัตถุดิบตามธรรมชาติที่สามารถปลูกทดแทนใหม่ได้เท่านั้น แต่จะหมายถึงสิ่งไหนบ้างและมีคุณสมบัติรวมถึงประโยชน์อย่างไรนั้นทุกท่านสามารถหาคำตอบได้ในบทความนี้

รู้จักกับพลาสติกชีวภาพ

จากที่ได้กล่าวไปในเบื้องต้นว่าสิ่งที่เราเรียกว่าพลาสติกชีวภาพนั้นไม่ได้ถูกผลิตขึ้นจากวัตถุดิบตามธรรมชาติที่สามารถปลูกทดแทนใหม่ได้ทั้งหมดแต่อาจถูกผลิตขึ้นจากวัตถุดิบตามธรรมชาติเพียงแค่บางส่วนหรือถูกผลิตขึ้นจากปิโตรเลียมทั้งหมดก็ได้ ดังนั้นคำว่าพลาสติกชีวภาพจึงหมายถึง **“พลาสติกที่ถูกผลิตขึ้นจากวัตถุดิบตามธรรมชาติที่สามารถปลูกทดแทนใหม่ได้หรือพลาสติกที่มีคุณสมบัติสามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพ โดยอาจมีคุณสมบัติข้อใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างก็ได้”** ทั้งนี้สมาคมพลาสติกชีวภาพแห่งสหภาพยุโรป หรือ European Bioplastics ได้แบ่งกลุ่มของพลาสติกชีวภาพออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) พลาสติกชีวภาพที่ผลิตจากวัตถุดิบธรรมชาติและสามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (Bio-based & Biodegradable) 2) พลาสติกชีวภาพที่ผลิตจากปิโตรเลียมและสามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (Petroleum-based & Biodegradable) และ 3) พลาสติกชีวภาพที่ผลิตจากวัตถุดิบธรรมชาติแต่ไม่สามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (Bio-based/Non biodegradable) ซึ่งพลาสติกชีวภาพทั้งสามกลุ่มมีแหล่งกำเนิดและคุณสมบัติที่แตกต่างกัน ดังนี้

	Bio degradable	*Non biodegradable*
Bio based	Bio Based & Biodegradable PLA/PHAs/PBS/Starch	Bio Based/Non biodegradable Bio PE/Bio PP/Bio PA/Bio PET/ Bio PTT
Petroleum Based	Petroleum Based & Biodegradable PBAT/PCL	Petroleum Based/Non biodegradable PE/PP/PVC/PET

รูปที่ 1 : การแบ่งกลุ่มของพลาสติกชีวภาพ
ที่มา : European-bioplastics

พลาสติกชีวภาพที่ผลิตจากวัตถุดิบธรรมชาติและสามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (Bio-based & Biodegradable) คือ พลาสติกที่ถูกผลิตขึ้นจากวัตถุดิบชีวมวลที่สร้างขึ้นจากวัตถุดิบที่สามารถปลูกทดแทนใหม่ได้ซึ่งเมื่อนำเข้าสู่กระบวนการหมักทางชีวภาพโดยไม่ใส่สารเติมแต่งภายหลังสิ้นสุดการใช้งานแล้วจะสามารถสลายตัวได้ทางชีวภาพเป็นคาร์บอนไดออกไซด์ น้ำ สารประกอบอนินทรีย์ มวลชีวภาพ และจะต้องไม่ทิ้งสิ่งที่มองเห็นด้วยตาเปล่า สิ่งแปลกปลอมหรือสารพิษไว้ ตัวอย่างของพลาสติกชีวภาพในกลุ่มนี้ เช่น โพลิแลคติคแอซิด (PLA) , โพลิไฮดรอกซีอัลคาโนเอท (PHAs) , โพลิบิวทิลีนซัคซิเนต (PBS) ชนิดที่ผลิตจากแป้ง และพลาสติกที่มีแป้งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานอย่างสตาร์ช (Starch blend)

พลาสติกชีวภาพที่ผลิตจากปิโตรเลียมและสามารถย่อยสลายทางชีวภาพได้ (Petroleum-based & Biodegradable) คือ พลาสติกที่มีแหล่งกำเนิดจากการปิโตรเลียมร้อยเปอร์เซ็นต์แต่เมื่อนำเข้าสู่กระบวนการหมักทางชีวภาพโดยไม่ใส่สารเติมแต่งภายหลังสิ้นสุดการใช้งานแล้วจะสามารถสลายตัวได้ทางชีวภาพเช่นเดียวกับพลาสติกชีวภาพในกลุ่มแรก ซึ่งบางแหล่งข้อมูลอาจเหมารวมพลาสติกชีวภาพทั้งสองกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มเดียวกันโดยเรียกว่าพลาสติกที่สามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (Biodegradable Plastics) ตัวอย่างของพลาสติกชีวภาพในกลุ่มนี้ เช่น โพลิบิวทิลีนอะดิเพท โคเทเรฟทาเลท (PBAT), โพลิคาโปรแลคโตน (PCL), โพลิบิวทิลีนซัคซิเนต (PBS) ชนิดที่ผลิตจากปิโตรเลียม

พลาสติกชีวภาพที่ผลิตจากวัตถุดิบธรรมชาติแต่ไม่สามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (Bio-based/Non biodegradable) หรือเราสามารถเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าพลาสติกฐานชีวภาพ พลาสติกในกลุ่มนี้ คือ พลาสติกที่ถูกผลิตขึ้นจากวัตถุดิบชีวมวลบางส่วน

โดยอาศัยแหล่งคาร์บอนที่มีอยู่ในแป้ง น้ำตาล น้ำมันพืช หรือเซลลูโลสจากพืชที่สามารถปลูกทดแทนใหม่ได้จำพวก อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด ปาล์มน้ำมัน ละหุ่ง ซึ่งตามมาตรฐานสากลที่ใช้สำหรับรับรองผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพโดยอ้างอิงจากหน่วยงานที่ให้การรับรองอย่าง DIN Certco และ TUV Austria จะต้องมีองค์ประกอบของวัตถุดิบชีวมวลอย่างน้อยร้อยละ 20 พลาสติกในกลุ่มนี้ไม่สามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพแต่จะมีคุณสมบัติเหมือนกับพลาสติกทั่วไปที่ถูกผลิตขึ้นจากปิโตรเลียมทุกประการและมีจุดเด่นในเรื่องของการลดการใช้ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปรวมถึงลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สู่ธรรมชาติขณะเผาทำลาย ตัวอย่างของพลาสติกในกลุ่มนี้ เช่น ไบโอ-โพลิเอทิลีน (Bio-PE), ไบโอ-โพลิโพรพิลีน (Bio-PP), ไบโอ-โพลิเอทิลีนเทเรฟทาเลต (Bio-PET), ไบโอ-โพลิเอไมด์ (Bio-PA), ไบโอ-โพลีไวนิลคลอไรด์ (Bio-PVC)

แนวโน้มและความต้องการพลาสติกชีวภาพในตลาดโลก

ด้วยคุณสมบัติของพลาสติกชีวภาพที่ใกล้เคียงหรือเทียบเท่ากับพลาสติกทั่วไปที่ผลิตจากปิโตรเลียมแต่มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่า ส่งผลให้ปัจจุบันพลาสติกชีวภาพถูกใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์หลากหลายชนิดและแพร่หลายในหลายอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ เป็นต้น แต่อุตสาหกรรม

รูปที่ 2 : การใช้งานพลาสติกชีวภาพ
ที่มา : European-bioplastics

บรรจุภัณฑ์เป็นอุตสาหกรรมที่มีความต้องการใช้พลาสติกชีวภาพสูงที่สุด โดยข้อมูลจากการสำรวจของสมาคมพลาสติกชีวภาพแห่งสหภาพยุโรปร่วมกับสถาบันโนว่า (Nova Institute) พบว่า ในปี 2563 ปริมาณการผลิตพลาสติกชีวภาพทั้งหมดทั่วโลกมีจำนวนทั้งสิ้น 2.11 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า 1.6 แสนตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.21 และมีการคาดการณ์ว่า ในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า การผลิตพลาสติกชีวภาพทั่วโลกจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 2.87 ล้านตัน หรือเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 36.02 ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงตลาดและความต้องการบริโภคพลาสติกชีวภาพที่มีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มของพลาสติกชีวภาพที่มีคุณสมบัติสามารถย่อยสลายได้ที่นิยมนำไปใช้ในอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์มีแนวโน้มการเติบโตที่สูงกว่า สาเหตุจากการที่หลายประเทศทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศในแถบยุโรปที่ประชากรส่วนใหญ่มีกำลังซื้อสูงและมีค่านิยมการบริโภคสินค้าที่ผลิตจากวัตถุดิบธรรมชาติมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือใช้เทคโนโลยีสะอาดในการผลิต มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการใช้พลาสติกที่สามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพทดแทนพลาสติกทั่วไปเพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปนเปื้อนของขยะพลาสติกและไมโครพลาสติกในสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์รวมถึงคนและสัตว์ในปัจจุบัน

ทางด้านของพลาสติกชีวภาพที่มีสัดส่วนการผลิตมากที่สุด 3 อันดับแรกนั้น เป็นพลาสติกชีวภาพที่อยู่ในกลุ่มของพลาสติกที่มีคุณสมบัติสามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพทั้งหมดและส่วนใหญ่จะถูกใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตเป็นบรรจุภัณฑ์พลาสติกชีวภาพ ประกอบด้วย พลาสติกที่มีแป้งเป็นองค์ประกอบหลักอย่างสตาร์ช (Starch blend) , โพลิแลคติคแอซิด (PLA) และโพลิบิวทิลีนอะดิเพทโคเทเรฟทาเลท (PBAT) โดยมีสัดส่วนการผลิตรวมกันมากกว่าครึ่งหนึ่งของปริมาณการผลิตพลาสติกชีวภาพ แต่ด้วยข้อจำกัดบางประการของพลาสติกชีวภาพในกลุ่มนี้เอง เช่น ในเรื่องของการทนต่อความร้อน การซึมผ่านของออกซิเจน คาร์บอนไดออกไซด์และน้ำ ส่งผลให้ยังคงมีความต้องการใช้งานพลาสติกชีวภาพในกลุ่มที่ไม่สามารถย่อยสลายได้อยู่ต่อไป โดยไบโอ-โพลิเอไมด์ (Bio-PA) เป็นพลาสติกชีวภาพในกลุ่มที่ไม่สามารถย่อยสลายทางชีวภาพที่มีปริมาณการผลิตมากที่สุดเนื่องจากมีคุณสมบัติในการทนความร้อนได้สูง มีความแข็งแรงเชิงกล และสามารถขึ้นรูปได้ง่าย จึงนิยมถูกใช้ในอุตสาหกรรมที่ต้องการคุณสมบัติดังกล่าว เช่น อุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์

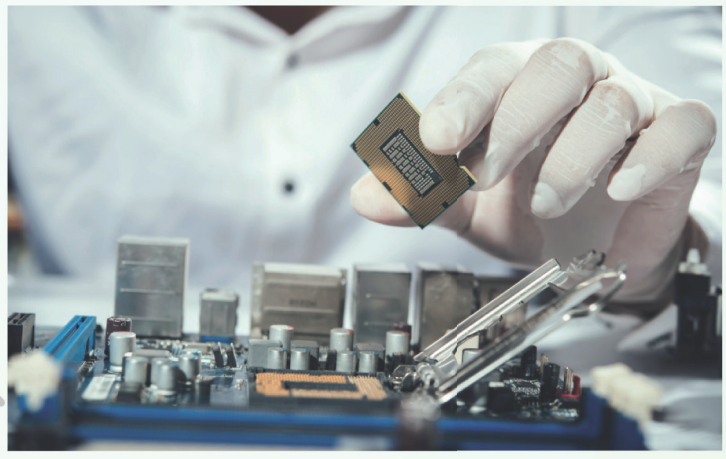

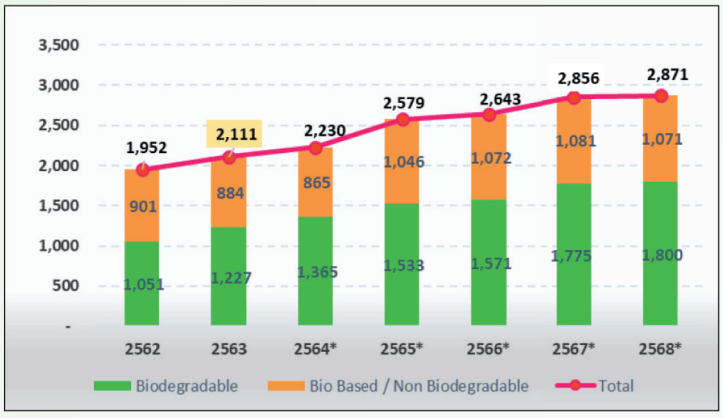

รูปที่ 3 : ปริมาณการผลิตพลาสติกชีวภาพปี 2562-2568
ที่มา : European-bioplastics

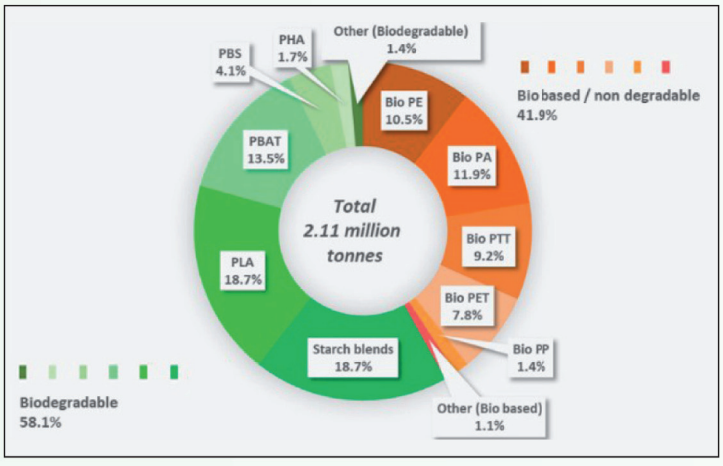

รูปที่ 4 : สัดส่วนการผลิตพลาสติกชีวภาพ
ที่มา : European-bioplastics

อนาคตอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพในประเทศไทย

ถึงแม้ว่าสำหรับประเทศไทยนั้นอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพจะยังไม่ถูกกล่าวถึงมากนักและยังถือได้ว่าอยู่ในระยะเริ่มต้น แต่หากมองในด้านความพร้อมของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ของอุตสาหกรรมแล้วประเทศไทยก็ถือได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่มีศักยภาพและความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพทั้งของภูมิภาคและของโลก เริ่มต้นจากภาคการเกษตรซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งวัตถุดิบต้นน้ำที่เปรียบได้กับหัวใจหลักในการผลิต ซึ่งประเทศไทยนั้นมีความพร้อมเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นประเทศเกษตรกรรมและมีพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญอย่าง ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง รวมถึงปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นพืชที่สามารถใช้เป็นวัตถุดิบตั้งต้นในอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพได้เกือบทั้งหมด ถัดมาในส่วนของอุตสาหกรรมขั้นกลางไทยก็มีโรงงานผลิตกรดแลคติกบริสุทธิ์ (Latic Acid) จากพืชที่ให้แป้งและน้ำตาล และโรงงานผลิตเม็ดพลาสติกชีวภาพขนาดใหญ่ตั้งอยู่ภายในประเทศซึ่งสามารถผลิตเม็ดพลาสติกชีวภาพชนิดโพลิแลคติคแอซิด (PLA) และโพลิบิวทิลีนซัคซิเนต (PBS) ซึ่งเป็นพลาสติกชีวภาพในกลุ่มที่สามารถย่อยสลายได้รวมกันประมาณ 95,000 ตันต่อปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเม็ดพลาสติกชีวภาพชนิดโพลิแลคติคแอซิด (PLA) ที่นิยมใช้งานแพร่หลายมากที่สุดนั้น ประเทศไทยสามารถผลิตได้มากถึง 75,000 ตันต่อปี และยังเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่อันดับที่ 3 ของโลกอีกด้วย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมและศักยภาพของอุตสาหกรรมกลางน้ำของไทยที่น่าจะมีโอกาสพัฒนา ต่อยอดไปสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิตเม็ดพลาสติกชีวภาพของภูมิภาคและของโลกได้

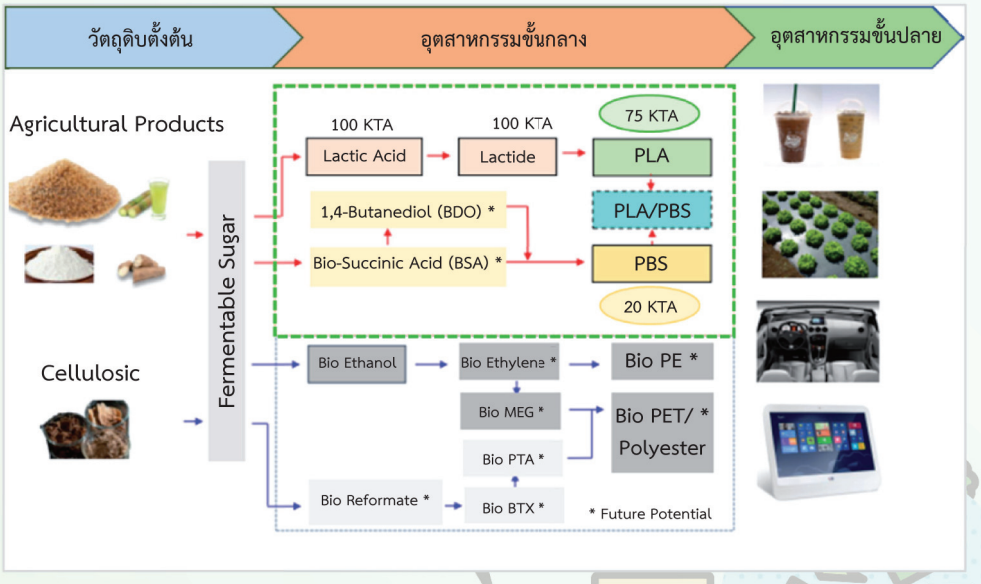

รูปที่ 5 : ศักยภาพอุสาหกรรมพลาสติกชีวภาพของไทย
ที่มา : สถาบันปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ปรับปรุงโดยสถาบันพลาสติก

ในส่วนของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขั้นปลายนั้นแม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยจะยังมีจำนวนผู้ผลิตไม่มากนัก โดยข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมชีวภาพ (bioinnovationlinkage.oie.go.th) และศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมพลาสติก (plastic.oie.go.th) ที่จัดทำขึ้นโดย สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ร่วมกับสถาบันพลาสติกพบว่า ในปี 2563 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพเพียงแค่ 20 ราย ซึ่งถือว่าน้อยมาก หากเปรียบเทียบกับจำนวนผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกทั่วไปที่มีมากกว่า 2,000 ราย โดยสาเหตุนั้นก็น่าจะมาจากการที่อุปสงค์

(Demand) หรือความต้องการผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพในประเทศที่ยังค่อนข้างน้อยและต้นทุนในการผลิตที่ยังสูงกว่าผลิตภัณฑ์พลาสติกทั่วไปเฉลี่ยประมาณ 3-5 เท่า ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพมีราคาที่ค่อนข้างสูง รวมถึงที่ผ่านมานโยบายการสร้างแรงจูงใจในการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพในประเทศยังเป็นไปในเชิงสมัครใจ ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อได้อย่างอิสระ ทำให้ผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพยังเป็นผลิตภัณฑ์ทางเลือกในท้องตลาดแต่จากการที่ประเทศไทยมีอุตสาหกรรมแปรรูปพลาสติกที่เข้มแข็งเป็นพื้นฐาน ผู้ประกอบการมีองค์ความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญสูง ประกอบกับปัจจุบันภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการผลิตโดยได้กำหนดให้เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ (S-Curve) และยังได้บรรจุให้**อุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพอยู่ในมาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพของไทย ปี พ.ศ. 2561–2570 ที่ทางกระทรวงอุตสาหกรรม โดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้จัดทำขึ้นและคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2561 รับทราบมาตรการดังกล่าวด้วยแล้ว โดยหนึ่งในมาตรการที่รัฐบาลเร่งดำเนินการคือ การกระตุ้นอุปสงค์หรือความต้องการผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพในประเทศให้เพิ่มมากขึ้น** ดังนั้นเมื่อปีที่ผ่านมาจึงได้มีมาตรการทางด้านภาษีเพื่อส่งเสริมการผลิตและการบริโภคผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพในประเทศ ด้วยการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับเงินได้ที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ย่อยสลายได้ทางชีวภาพจำนวน 11 รายการ ได้แก่ ถุงหูหิ้ว ถุงขยะ แก้วพลาสติก จาน/ชาม/ถาดพลาสติกชนิดใช้ครั้งเดียว ช้อน/ส้อม/มีดพลาสติก หลอดพลาสติก ถุงเพาะชำ ฟิล์มคลุมหน้าดิน ขวดพลาสติก ฝาแก้วน้ำและฟิล์มปิดฝาแก้วน้ำ โดยให้ผู้ซื้อสามารถนำค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจากผู้ผลิตที่ได้รับการรับรองมาหักลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงถึง

1.25 เท่า ซึ่งมีระยะเวลาตั้งแต่มกราคม 2562 ถึงธันวาคม 2564 ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวจะมีส่วนช่วยกระตุ้นการบริโภคผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพให้เกิดขึ้นในประเทศรวมถึงเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งให้กับอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพของไทยได้

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดอาจสรุปได้ว่า **“พลาสติกชีวภาพ”** หรือ **“ไบโอ-พลาสติก”** เป็นนวัตกรรม ที่เกิดขึ้นจากกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยมีคุณสมบัติใกล้เคียงหรือเทียบเท่ากับพลาสติกทั่วไป แต่มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่า ส่งผลให้ความต้องการบริโภคมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นโดยเฉพาะพลาสติกชีวภาพ ที่มีคุณสมบัติการย่อยสลายได้ทางชีวภาพที่นิยมใช้ในอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ ซึ่งประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่มีความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพทั้งของภูมิภาคและของโลก จากความพร้อมตลอดห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรม แต่อุปสรรคสำคัญที่จะต้องก้าวข้ามให้ได้คือจะต้องมีการส่งเสริมการใช้พลาสติกชีวภาพในประเทศอย่างจริงจังเพื่อสร้างฐานการบริโภคให้เกิดขึ้นภายในประเทศ ซึ่งจะส่งผลไปถึงต้นทุนการผลิตต่อหน่วยที่จะปรับลดลงและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

จัดทำโดย :
นายพิชิตพล แก้วงาม

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

1. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.). (2563). โมเดลเศรษฐกิจใหม่ BCG. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2564, จาก https://www.nstda.or.th
2. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. Bioinnovationlinkage. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2564, จาก http://bioinnovationlinkage.oie.go.th
3. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. Plastic Intelligence Unit. สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2564, จาก http://plastic.oie.go.th
4. www.european-bioplastics.org. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2564.

สรุปสถานการณ์การผลิต ภาคอุตสาหกรรมเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2564

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

การผลิตภาคอุตสาหกรรมเดือนกุมภาพันธ์ 2564 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมหดตัวร้อยละ 1.1 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน เป็นผลมาจากการหดตัวของอุตสาหกรรมสำคัญ ๆ อาทิ อุตสาหกรรมการผลิตน้ำมันปิโตรเลียม อุตสาหกรรมการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป และอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อัตราการใช้กำลังการผลิตในเดือนกุมภาพันธ์ 2564 อยู่ที่ร้อยละ 65.1

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมรายสาขาสำคัญ

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมเดือนกุมภาพันธ์ 2564 หดตัวร้อยละ 1.1 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน สาขาอุตสาหกรรมการผลิตสำคัญที่หดตัว อาทิ อุตสาหกรรมการผลิตน้ำมันปิโตรเลียม อุตสาหกรรมการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป และอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

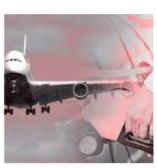

■ **อุตสาหกรรมการผลิตน้ำมันปิโตรเลียม** ดัชนีผลผลิตหดตัวร้อยละ 18.5 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน จากน้ำมันเครื่องบิน น้ำมันดีเซล และน้ำมันแก๊สโซฮอล์ 91 เป็นหลัก เนื่องจากการหยุดซ่อมบำรุงบางหน่วยกลั่นของโรงกลั่นน้ำมัน รวมทั้งผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้ปริมาณการใช้น้ำมันในการเดินทางลดลง

■ **อุตสาหกรรมการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป** ดัชนีผลผลิตหดตัวร้อยละ 33.3 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน เนื่องจาก ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ภาวะเศรษฐกิจทั้งในประเทศและประเทศผู้ค้าชะลอตัว ส่งผลให้คำสั่งซื้อในประเทศและส่งออกลดลง

■ **อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์** ดัชนีผลผลิตหดตัวร้อยละ 26.2 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน จากเบียร์เป็นหลัก เนื่องจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้มีมาตรการเฝ้าระวังการระบาดเพิ่มขึ้น ทำให้ช่องทางการจำหน่ายเบียร์ลดลง

สำหรับสาขาอุตสาหกรรมการผลิตสำคัญที่ขยายตัว อาทิ อุตสาหกรรมการผลิตน้ำตาล อุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์

■ **อุตสาหกรรมการผลิตน้ำตาล** ดัชนีผลผลิตขยายตัวร้อยละ 19.8 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากปริมาณอ้อยที่เข้าหีบมีมากกว่าปีก่อน ส่งผลให้ผลิตน้ำตาลได้เพิ่มขึ้น

■ **อุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์** ดัชนีผลผลิตขยายตัวร้อยละ 16.3 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน จากแผงวงจรรวม (Integrated circuit: IC) และแผงวงจรพิมพ์ (Printed Circuit Board Assembly: PCBA) เนื่องจากความต้องการชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในตลาดโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมรถยนต์ที่ยังมีความต้องการต่อเนื่อง

■ **อุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์** ดัชนีผลผลิตขยายตัวร้อยละ 5.0 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน โดยเพิ่มขึ้นจากรถบรรทุกปิคอัพ และเครื่องยนต์ดีเซล เป็นหลัก เนื่องจาก ผู้ผลิตมีการผลิตรถรุ่นใหม่ ๆ ทำให้มีคำสั่งซื้อทะยอยเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมรายสาขาสำคัญที่หดตัวในเดือนกุมภาพันธ์ 2564

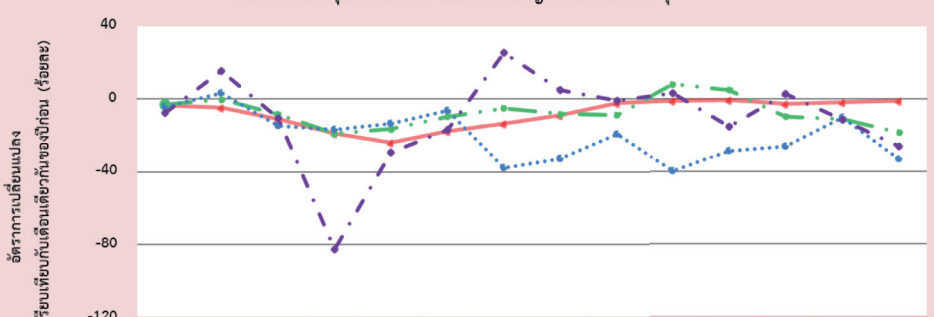

	ม.ค. 63	ก.พ. 63	มี.ค. 63	เม.ย. 63	พ.ค. 63	มิ.ย. 63	ก.ค. 63	ส.ค. 63	ก.ย. 63	ต.ค. 63	พ.ย. 63	ธ.ค. 63	ม.ค. 64	ก.พ. 64
MPI	-3.8	-4.9	-11.1	-19.1	-24.1	-17.9	-13.6	-9.3	-2.6	-1.3	-0.6	-2.8	-2.0	-1.1
การผลิตน้ำมันปิโตรเลียม	-3.4	-0.4	-8.6	-19.3	-16.8	-9.9	-5.2	-8.4	-9.0	8.0	4.9	-9.8	-11.3	-18.5
การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป	-4.6	3.2	-14.8	-16.9	-13.6	-6.7	-38.0	-33.0	-19.5	-40.2	-28.7	-26.2	-10.1	-33.3
การผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	-7.7	15.3	-10.6	-82.4	-29.7	-17.0	25.0	4.7	-0.9	3.2	-15.4	2.6	-11.5	-26.2

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมรายสาขาสำคัญที่ขยายตัวในเดือนกุมภาพันธ์ 2564

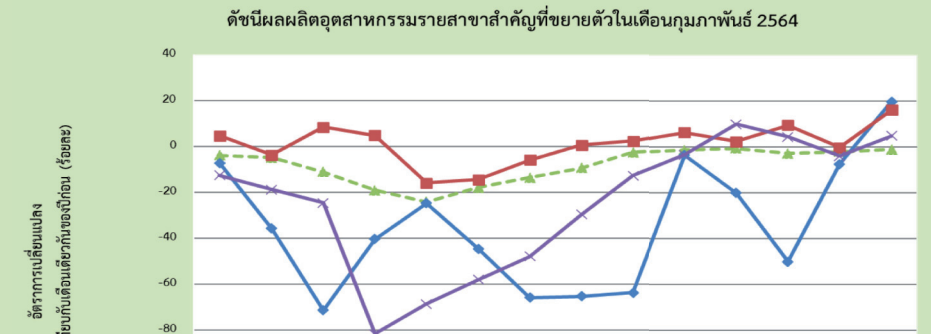

	ม.ค. 63	ก.พ. 63	มี.ค. 63	เม.ย. 63	พ.ค. 63	มิ.ย. 63	ก.ค. 63	ส.ค. 63	ก.ย. 63	ต.ค. 63	พ.ย. 63	ธ.ค. 63	ม.ค. 64	ก.พ. 64
MPI	-3.8	-4.9	-11.1	-19.1	-24.1	-17.9	-13.6	-9.3	-2.6	-1.3	-0.6	-2.8	-2.0	-1.1
การผลิตน้ำตาล	-7.1	-35.7	-71.5	-40.5	-24.6	-44.5	-65.9	-65.3	-63.8	-3.5	-20.0	-50.0	-7.4	19.8
การผลิตชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์	4.8	-3.7	8.6	4.9	-15.9	-14.3	-5.9	0.7	2.5	6.4	2.4	9.6	-0.2	16.3
การผลิตยานยนต์	-12.5	-18.7	-24.6	-81.7	-68.7	-58.1	-47.9	-29.6	-12.6	-3.3	10.0	4.5	-3.9	5.0

Sharing

ความสามารถในการแข่งขันสินค้าอุตสาหกรรมไทย กับความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น : การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

ในปี 2545 ประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นได้มีการหารือเพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการมีความร่วมมือที่ครอบคลุมทั้งด้านการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และต่อมาสามารถบรรลุผลการเจรจาอย่างสมบูรณ์เมื่อเดือนมิถุนายน 2549 โดยเรียกความตกลงนี้ว่า ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement) หรือ JTEPA ซึ่งความตกลงนี้เริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 ในด้านการค้า ความตกลง JTEPA ได้กำหนดให้ทั้งสองประเทศลด/ยกเลิกภาษีศุลกากร หรือกำหนดโควตาพิเศษภายใต้ JTEPA คิดเป็นกว่าร้อยละ 90 ของรายการสินค้าทั้งหมดที่ไทยและญี่ปุ่นมีการค้าระหว่างกัน หลังจากมีการใช้ความตกลงมาเป็นระยะเวลา 10 ปี ทั้งสองฝ่ายจึงได้เริ่มมีการทบทวนผลประโยชน์และปัญหาของความตกลงดังกล่าว โดยมีประเด็นสำคัญคือการเจรจาลดภาษีสินค้าต่าง ๆ เพิ่มเติม ซึ่งในการทบทวนการเปิดเสรีเพิ่มเติมที่เหมาะสม จำเป็นต้องทราบถึงขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในสินค้าต่าง ๆ ที่ส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นว่าสินค้าตัวใดเมื่อมีการเปิดเสรีภายใต้ความตกลง JTEPA แล้ว สินค้าใดของประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น และมีสินค้าใดที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันลดลง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการจัดทำท่าทีสำหรับการทบทวนความตกลง JTEPA ที่กำลังอยู่ระหว่างการหารือในขณะนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อภาคอุตสาหกรรมไทย บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึงขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าอุตสาหกรรมไทยในตลาดญี่ปุ่น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าอุตสาหกรรมไทยในตลาดญี่ปุ่น เมื่อมีการใช้ความตกลง JTEPA มาเป็นเวลา 10 ปี โดยการเปรียบเทียบระดับความสามารถในการแข่งขันของสินค้าอุตสาหกรรมในช่วงก่อนมีความตกลง JTEPA (ค.ศ 2002-2007) และหลังความตกลง JTEPA (ค.ศ. 2008-2016)[1] หลังจากมีความตกลง JTEPA แล้ว โดยใช้แบบจำลองแบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่ (Constant Market Share Analysis-CMS) เป็นเครื่องมือในการศึกษา**แบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่**

แบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่ (Constant Market Share Analysis--CMS) เกิดจากแนวคิดของ Leamer and Stern (1970) โดยเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกในช่วงเวลาหนึ่งว่ามีสาเหตุจากปัจจัยใดบ้าง โดยแบบจำลองนี้มีหลักการวิเคราะห์ คือ เมื่อพิจารณาผลการส่งออกของประเทศใดประเทศหนึ่ง หากสมมติให้ประเทศดังกล่าวสามารถรักษาส่วนแบ่งตลาดโลกไว้ในระดับเดิม ดังนั้นหากการส่งออกในปีนี้เพิ่มขึ้นจากปีก่อนในอัตราเท่ากับการขยายตัวของการส่งออกโลกโดยเฉลี่ย (ซึ่งคำนวณจากการนำอัตราการขยายตัวของโลกโดยเฉลี่ย คูณกับมูลค่าการส่งออกในปีก่อนของประเทศที่ศึกษา) ค่าที่ได้จะแสดงถึงมูลค่าส่วนเพิ่มของการส่งออกที่ควรจะเป็น (Constant Share Norm) ของปีนี้ หากยังคงสามารถรักษาส่วนแบ่งตลาดไว้ได้ ซึ่งอัตราการขยายตัวในส่วนนี้จะเป็นผลจากการขยายตัวของตลาดโลก (World Trade Effect) แต่เมื่อพิจารณาการขยายตัว

[1] การศึกษานี้เลือก ค.ศ. 2016 เป็นปีสุดท้ายของการศึกษา เนื่องเป็นเป็นปีที่เป็นช่วงเริ่มต้นทบทวนความตกลงการเปิดเสรีในกรอบ JTEPA ระหว่างไทยและญี่ปุ่น

ของการส่งออกจริง (Actual Export Growth) ของประเทศที่ศึกษา ไม่จำเป็นต้องเท่ากับการขยายตัวของการส่งออกของโลก ดังนั้น ส่วนต่างที่เกิดขึ้นสามารถแยกแยะได้ว่า เป็นผลอันเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้[2]

$$v_i' - v_i = r_i v_i + (v_i' - v_i - r_i v_i)$$

โดย

v_i' คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า i ไปยังประเทศญี่ปุ่นของประเทศไทยในปีที่ 2

v_i คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า i ไปยังประเทศญี่ปุ่นของประเทศไทยในปีที่ 1

r_i คือ อัตราการยายตัวการนำเข้าของญี่ปุ่นในสินค้า i จากปีที่ 1 ถึงปีที่ 2 และสามารถแบ่งวิเคราะห์ออกได้เป็นสองส่วน ดังนี้

1. ส่วน $r_i v_i$ คือ ผลด้านการขยายตัวของตลาดญี่ปุ่น

เมื่อพิจารณามูลค่าส่วนเปลี่ยนแปลงการส่งออกระหว่างปีที่ 1 ถึงปีที่ 2 โดยถือว่ามูลค่านำเข้าสินค้า i จากไทยไปยังตลาดโลก ถ้าหากในปีที่ 2 ประเทศไทย ยังคงรักษาส่วนแบ่งการค้าในตลาดญี่ปุ่น โดยสามารถเพิ่มการนำเข้า ในอัตราที่เท่ากับการขยายตัวของการนำเข้าจากของโลก (r) ของญี่ปุ่น มูลค่าการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งในปีที่ 2 จะมีมูลค่าเท่ากับ $r_i v_i$ อันเป็นผลเนื่องมาจากการขยายตัวของตลาดโลก (World Trade effect) ดังนั้นถ้า $r_i v_i$ เป็นบวก ทำให้การนำเข้าของญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น เพราะตลาดญี่ปุ่นขยายตัวแต่ถ้า $r_i v_i$ เป็นลบ ทำให้การนำเข้าของญี่ปุ่นลดลง เพราะตลาดญี่ปุ่นหดตัว

2. ส่วน $v_i' - v_i - r_i v_i$ คือ ผลจากการแข่งขันของไทย

มูลค่าการส่งออกในปีที่ 1 จะมีมูลค่าเท่ากับ v_i และมูลค่าการส่งออกในปีที่ 2 จะมีมูลค่าเท่ากับ v_i' ดังนั้น ผลต่างระหว่าง v_i' กับ v_i และส่วนที่เหลือนอกจาก $r_i v_i$ อาจเป็นผลมาจากปัจจัยอื่น ๆ (Unexplained Residual) ซึ่งถูกตีความว่า เป็นผลการแข่งขัน (Competitiveness Effect) หรือผลด้านความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น

1) ถ้า $v_i' - v_i - r_i v_i > 0$ จะหมายถึงสินค้านั้น ๆ ของไทยมีความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจากสามารถเพิ่มการขายในตลาดญี่ปุ่นมากกว่าการเพิ่มของสินค้าจากประเทศอื่น ๆ โดยรวมในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ

2) ถ้า $v_i' - v_i - r_i v_i < 0$ จะหมายถึงสินค้านั้น ๆ ของไทยไม่มีความสามารถในการแข่งขัน เนื่องมีการเพิ่มของการขายในตลาดญี่ปุ่นน้อยกว่าการเพิ่มของสินค้าจากประเทศอื่น ๆ โดยรวมในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่ ในภาพรวมพบว่าความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดญี่ปุ่นมีทั้งกลุ่มสินค้าที่มีความสามารถในการแข่งขัน ($v_i' - v_i - r_i v_i$) เพิ่มขึ้นและความสามารถในการแข่งขันลดลง รายละเอียดตามตารางที่ 1

เมื่อทำการเปรียบเทียบผลของการแข่งขัน ($v_i' - v_i - r_i v_i$) ของสินค้าไทยในช่วงก่อนที่จะมีความตกลง JTEPA ในช่วงปี ค.ศ. 2002 – 2007 และผลจากการแข่งขันหลังมีความตกลงฯ ของช่วงปี ค.ศ. 2008 – 2016 พบว่า กลุ่มสินค้าที่ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นเรียงตามลำดับของการเพิ่มขึ้นจากมากไปน้อย ได้แก่ หมวดสัตว์/ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ (476.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดไข่มุกและรัตนชาติ (373.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดโลหะสามัญและของทำด้วยโลหะสามัญ (340.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด (เฟอร์นิเจอร์ ของเด็กเล่น ฯลฯ) (314.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดสิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ (244.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดอาหาร/เครื่องดื่ม (118.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดไม้และของทำด้วยไม้ (73.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดผลิตภัณฑ์จากพืช (70.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) และหมวดผลิตภัณฑ์จากหนัง (24.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

สำหรับหมวดสินค้าที่ไทยสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในตลาดญี่ปุ่น หรือมีผลจากการแข่งขันในช่วงหลัง JTEPA ลดลงจากช่วงก่อนที่จะมีความตกลง JTEPA เรียงลำดับตามระดับการลดลงของความสามารถในการแข่งขันจากมากไปน้อย ดังนี้ หมวดเครื่องจักร/เครื่องกล/อุปกรณ์ไฟฟ้า (-2,008.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดผลิตภัณฑ์แร่ (-835.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดผลิตภัณฑ์ของพลาสติกและยาง (-621.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดอุปกรณ์ทางทัศนศาสตร์/การแพทย์/เครื่องดนตรี/นาฬิกา (-521.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดหิน/ผลิตภัณฑ์เซรามิก/เครื่องแก้ว (-351.7ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดเยื่อไม้และกระดาษ (-300.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดยานบก/ยานน้ำ/อากาศยาน (-203.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดผลิตภัณฑ์ทางเคมี (-144.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) หมวดไขมันและน้ำมันจากสัตว์หรือพืช (-11.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) และหมวดของสำเร็จรูป (รองเท้า ร่ม ดอกไม้ประดิษฐ์ ฯลฯ) (-10.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

[2] สูตรที่แสดงเป็นสูตรการวิเคราะห์ส่วนเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออก ระดับที่ 1 ทั้งนี้ การวิเคราะห์ส่วนเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออก จะสามารถแบ่งระดับการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 เป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการส่งออกสินค้า 1 ชนิด ไปยังตลาดเดียว ระดับที่ 2 เป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการส่งออกสินค้าหลายชนิด ไปยังตลาดเดียว และระดับที่ 3 เป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการส่งออกสินค้าหลายชนิด ไปยังหลายตลาด เนื่องจากการศึกษานี้จะเป็นการเปรียบเทียบระดับความสามารถในการแข่งขันของสินค้าแยกในแต่ละรายการ โดยศึกษาเฉพาะความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในประเทศญี่ปุ่น จึงจะทำการศึกษาในเฉพาะการวิเคราะห์ระดับที่ 1

ตาราง 1 ผลการศึกษาด้านความสามารถในการแข่งขันของไทยในตลาดญี่ปุ่นก่อนและหลังการทำความตกลง JTEPA

(หน่วย: ล้านดอลล่าสหรัฐฯ)

หมวด	รายละเอียดหมวดสินค้า	ผลความสามารถในการแข่งขันก่อน JTEPA	ผลความสามารถในการแข่งขันหลัง JTEPA	การเปลี่ยนแปลง
1	สัตว์/ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	-316.8	159.3	476.1
2	ผลิตภัณฑ์จากพืช	32.8	103.2	70.3
3	ไขมันและน้ำมันจากสัตว์หรือพืช	5.5	-5.7	-11.2
4	อาหาร/เครื่องดื่ม	192.9	311.7	118.7
5	ผลิตภัณฑ์แร่	485.3	-350.2	-835.5
6	ผลิตภัณฑ์ทางเคมี	183.4	39.4	-144.0
7	ผลิตภัณฑ์ของพลาสติกและยาง	323.4	-298.2	-621.6
8	ผลิตภัณฑ์จากหนัง	-12.9	11.9	24.8
9	ไม้และของทำด้วยไม้	-46.6	26.7	73.3
10	เยื่อไม้และกระดาษ	97.7	-202.7	-300.4
11	สิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ	-45.5	199.3	244.8
12	ของสำเร็จรูป	-15.2	-25.9	-10.7
13	หิน ผลิตภัณฑ์เซรามิก เครื่องแก้ว	190.2	-161.5	-351.7
14	ไข่มุก รัตนชาติ	-58.3	315.0	373.3
15	โลหะสามัญและของทำด้วยโลหะสามัญ	171.3	511.8	340.5
16	เครื่องจักร เครื่องกล อุปกรณ์ไฟฟ้า	1,098.4	-909.7	-2,008.1
17	ยานบก ยานน้ำ อากาศยาน	408.8	205.5	-203.3
18	อุปกรณ์ทางทัศนศาสตร์/การแพทย์/เครื่องดนตรี/นาฬิกา	209.4	-312.1	-521.5
19	ผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด	-382.2	-67.5	314.7

ที่มา : การคำนวณของ สศอ.

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าจะมีทั้งกลุ่มอุตสาหกรรมที่ไทยมีความสามารถในการแข่งขัน ($\nu_i' - \nu_i - r_i\nu_i > 0$) และไม่มีความสามารถในการแข่งขัน ($\nu_i' - \nu_i - r_i\nu_i < 0$) เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของระดับของผลจากการแข่งขัน เพื่อให้สามารถเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงนำมาจัดเป็นกลุ่มสินค้าโดยใช้กราฟบับเบิ้ล (Bubble) แบ่งกลุ่มของสินค้าออกเป็น 4 จตุภาค (Quadrant) โดยกำหนดให้แกนนอนแสดงถึงระดับผลจากการแข่งขันสินค้าไทยในตลาดญี่ปุ่นก่อนไทยเข้าร่วม JTEPA ทั้งนี้หากสินค้าอยู่ทางซ้ายของจุดกำเนิด (Origin) จะหมายถึงสินค้าที่ไทยไม่มีความสามารถในการแข่งขัน ($(\nu_i' - \nu_i - r_i\nu_i)$ มีค่าเป็นลบ) ในตลาดญี่ปุ่นก่อนเข้าร่วม JTEPA แต่หากสินค้าอยู่ทางขวาของจุดกำเนิดจะหมายถึงสินค้าไทยมีศักยภาพในการแข่งขัน ($(\nu_i' - \nu_i - r_i\nu_i)$ มีค่าเป็นบวก) ก่อนการเข้าร่วม JTEPA สำหรับในแกนตั้งจะแสดงถึงผลจากการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดญี่ปุ่นภายหลังไทยเข้าร่วม JTEPA แล้ว โดยหากสินค้าอยู่ใต้จุดกำเนิดจะหมายถึงสินค้าของไทยไม่มีความสามารถในการแข่งขันภายหลังที่ไทยเข้าร่วม JTEPA ในขณะที่หากสินค้าอยู่เหนือจุดกำเนิดจะหมายถึงสินค้าของไทยมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดญี่ปุ่นหลังจากเข้าร่วมความตกลง JTEPA

สำหรับในกราฟบับเบิ้ล ขนาดของวงกลมจะแสดงถึงขนาดการเปลี่ยนแปลงของผลจากการแข่งขัน (ส่วนต่างของ ($\nu_i' - \nu_i - r_i\nu_i$)) ของช่วงก่อนและหลังของการเข้าร่วมความตกลง JTEPA) โดยขนาดของวงกลมที่ใหญ่ขึ้นจะแสดงถึงระดับความเปลี่ยนแปลงที่มากขึ้น ในขณะที่สีของวงกลมแสดงถึงทิศทางของการเปลี่ยนโดยสีแดงจะหมายถึงมีการเปลี่ยนแปลงในทางลบหรือสินค้าไทยมีผลจากการแข่งขันในตลาดญี่ปุ่นลดลง สีฟ้า จะหมายถึงมีการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกหรือมีผลจากการแข่งขันในตลาดญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น

จากผลการศึกษาดังกล่าว สามารถแบ่งสินค้าออกได้เป็น 4 กลุ่ม ตามภาพที่ 1 ได้แก่

1. สินค้าที่ไทยมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดญี่ปุ่นทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมความตกลง JTEPA (Quadrant ที่ 1) โดยในกลุ่มนี้สามารถแยกเป็นสองกลุ่มย่อย คือ

1.1 กลุ่มสินค้าที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันและขนาดความได้เปรียบเพิ่มขึ้น โดยสินค้าในกลุ่มนี้ได้แก่ โลหะสามัญและของทำด้วยโลหะสามัญ อาหาร/เครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์จากพืช

1.2 กลุ่มสินค้าที่มีความสามารถในการแข่งขันแต่ขนาดความได้เปรียบลดลง ซึ่งได้แก่ กลุ่มยานบก/ยานน้ำ/อากาศยาน และผลิตภัณฑ์ทางเคมี

2. สินค้าที่เดิมไทยไม่มีความสามารถในการแข่งขันแต่เมื่อมีความตกลง JTEPA แล้วเปลี่ยนเป็นมีความสามารถในการแข่งขัน (Quadrant ที่ 2) สินค้าในกลุ่มนี้ ได้แก่ สัตว์/ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ไข่มุก/รัตนชาติสิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ ไม้และของทำด้วยไม้ และผลิตภัณฑ์จากหนัง

ภาพที่ 1 การแบ่งกลุ่มสินค้าตามขีดความสามารถสินค้าในการแข่งขันในตลาดญี่ปุ่นก่อนและหลังความตกลง JTEPA (ล้านดอลล่าสหรัฐฯ)

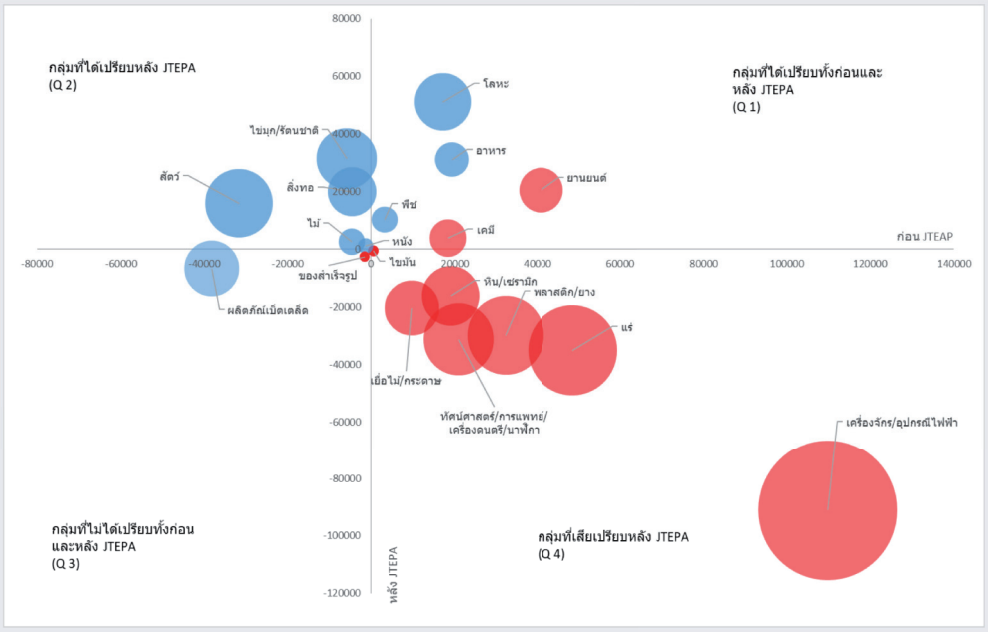

3. สินค้าที่ไทยไม่มีความสามารถในการแข่งขันขันในตลาดญี่ปุ่นทั้งก่อนและหลังมีความตกลง JTEPA (Quadrant ที่ 3) โดยในกลุ่มนี้สามารถแยกเป็นสองกลุ่มย่อย คือ

3.1 กลุ่มสินค้าไม่มีขีดความสามารถในการแข่งขันแต่ขนาดความได้เปรียบเพิ่มขึ้น โดยสินค้าในกลุ่มนี้ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด

3.2 กลุ่มสินค้าที่ไม่มีความสามารถในการแข่งขันและขนาดความได้เปรียบลดลง ได้แก่ ของสำเร็จรูป

4. สินค้าที่เดิมไทยมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดญี่ปุ่นก่อนมีความตกลง JTEPA แต่สูญเสียความได้เปรียบหลังมีความตกลง JTEPA (Quadrant ที่ 4) สินค้าในกลุ่มนี้ ได้แก่ เครื่องจักร/เครื่องกล/อุปกรณ์ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์แร่ ผลิตภัณฑ์ของพลาสติกและยาง อุปกรณ์ทางทัศนศาสตร์/การแพทย์/เครื่องดนตรี/นาฬิกา หิน/ผลิตภัณฑ์เซรามิก/เครื่องแก้ว เยื่อไม้และกระดาษ และไขมันและน้ำมันจากสัตว์หรือพืช

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

เมื่อทำการเปรียบเทียบผลของความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในช่วงก่อนที่จะมีความตกลง JTEPA ในช่วงปี ค.ศ. 2002 – 2007 และหลังมีความตกลงฯ ในช่วงปี ค.ศ. 2008 – 2016 พบว่า มีกลุ่มสินค้าที่ประเทศไทยมีผลจากการแข่งขันหรือความสามารถในการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ หมวดสัตว์/ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ หมวดไข่มุกและรัตนชาติ หมวดโลหะสามัญและของทำด้วยโลหะสามัญ หมวดผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด (เฟอร์นิเจอร์ ของเด็กเล่น ฯลฯ) และหมวดสิ่งทอและของทำด้วยสิ่งทอ หมวดอาหาร/เครื่องดื่ม หมวดไม้และของทำด้วยไม้ หมวดผลิตภัณฑ์จากพืช และหมวดผลิตภัณฑ์จากหนัง ดังนั้น ในอุตสาหกรรมกลุ่มนี้ไทยอาจไม่ต้องมีการผลักดันการเปิดเสรีเพิ่ม เนื่องจากมีความได้เปรียบญี่ปุ่นอยู่แล้ว

สำหรับสินค้าที่ไทยสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในตลาดญี่ปุ่น หรือมีผลจากแข่งขันในช่วงหลังมีความตกลง JTEPA ลดลง ได้แก่ หมวดเครื่องจักร/เครื่องกล/อุปกรณ์ไฟฟ้า หมวดผลิตภัณฑ์แร่ หมวดผลิตภัณฑ์ของพลาสติกและยาง หมวดอุปกรณ์ทางทัศนศาสตร์/การแพทย์/เครื่องดนตรี/นาฬิกา และหมวดหิน/ผลิตภัณฑ์เซรามิก/เครื่องแก้ว หมวดเยื่อไม้และกระดาษ หมวดยานบก/ยานน้ำ/อากาศยาน หมวดผลิตภัณฑ์ทางเคมี หมวดไขมันและน้ำมันจากสัตว์หรือพืช และหมวดของสำเร็จรูป (รองเท้า ร่ม ดอกไม้ประดิษฐ์ ฯลฯ) ซึ่งสินค้าในอุตสาหกรรมเหล่านี้ไทยควรมีการเตรียมตัวดังนี้

1) ผลักดันให้ญี่ปุ่นมีการเปิดเสรีเพิ่มขึ้น หากมีการทบทวนความตกลง JTEPA หรือในกรณีที่ไทยมีการจัดทำความตกลงการค้าเสรีอื่น ๆ กับญี่ปุ่น ดังเช่นที่ได้ดำเนินการภายใต้ ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership : RCEP) หรือ ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans-Pacific Partnership: CPTPP) ที่ไทยกำลังตัดสินใจในการเข้าร่วมการเจรจา เพื่อให้สินค้าในกลุ่มนี้เสียภาษีในอัตราที่ลดลง และมีราคาแข่งขันได้ในตลาดญี่ปุ่น

2) คงจะไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าการที่สินค้าไทยมีสัดส่วนตลาดลดลงหลังการมีความตกลงการค้าเสรีกับญี่ปุ่น อาจไม่ได้เกิดจากการขจัดอุปสรรคทางการค้าที่ลดลงไม่เพียงพอเพียงอย่างเดียว แต่อาจเกิดจากความสามารถในการแข่งขันของตัวสินค้าไทยเองด้วย ดังนั้น ภาคอุตสาหกรรมของไทยจำเป็นต้องพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตให้สามารถผลิตสินค้าได้ในราคาที่ถูกลง มีคุณภาพสูงขึ้นตลอดจนสร้างและพัฒนาสินค้าของไทยให้ตรงกับความต้องการของตลาดญี่ปุ่นมากขึ้นไปพร้อมกัน

จัดทำโดย :
นายอนุวัตร จุลินทร

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :
ข้อมูลการค้า Global Trade Atlas (thttps://www.gtis.com)
Leamer, E.E. and Stern, R.M. (1970), "Quantitative International Economics", Aldine Publishing Co. Chicago

เก็บมาเล่า

อุตสาหกรรมอาหาร กับทิศทางการก้าวสู่ New Normal

กองนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา 2

ปัจจุบันผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อการผลิตอาหาร การแย่งชิงทรัพยากรที่สำคัญทั้งที่ดิน น้ำ และพลังงาน รวมไปถึงรูปแบบการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปก่อให้เกิดส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน มนุษย์จำเป็นต้องค้นหาทางเลือกใหม่เพื่อตอบสนองต่อการดำรงชีวิต ซึ่งความต้องการเทคโนโลยีการผลิตอาหารใหม่ ๆ จะต้องเร่งพัฒนาไปในแนวทางที่ไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม จะต้องให้ผลผลิตมากเพียงพอสำหรับป้องกันความอดอยากที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยเทคโนโลยีต้องเป็นไปในทิศทางของการมุ่งจัดการความท้าทาย 5 อย่าง ได้แก่ การปรับอุปสงค์และอุปทานให้มีความสมดุลกันอย่างยั่งยืน การเตรียมรับมือกับความผันผวนของระบบอาหารในอนาคตทั้งจากภัยธรรมชาติและโรคระบาด การยุติความอดอยาก หิวโหย การมุ่งเป็นโลกที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ และการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) และบริการระบบนิเวศน์ (Ecosystem Service) เพื่อส่งเสริมความยั่งยืนโดยไม่ทำลายทรัพยากรอันมีค่าของโลกใบนี้

ที่มา: https://www.mbamagazine.net

ที่มา: https://www.wbur.org/

http://www.darululoom.ac.th/?p=2261

ภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารจึงจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัยและพฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้สามารถปรับตัวตอบโจทย์ความต้องการผู้บริโภคที่ไม่เคยอยู่นิ่งได้ โดยผู้บริโภคยุคนี้มีแนวโน้มที่จะเลือกซื้อสินค้าที่สะท้อนคุณค่าหรือความเชื่อ (Passion/Value) ดังนี้

1. กลุ่มผู้ใช้เทคโนโลยี ผู้บริโภคในกลุ่มนี้นิยมสั่งออนไลน์ในทุกสินค้า ดังนั้นการบริโภคของคนกลุ่มนี้คือการสั่งเดลิเวอรี่หรือการสั่งซื้ออาหารแช่แข็ง เนื่องจากเห็นว่าอาหารแช่แข็งนอกจากจะตอบโจทย์ความสะดวก รวดเร็ว และมีให้เลือกหลากหลายเมนูแล้วในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญวิกฤตต่าง ๆ การเข้าถึงอาหารที่สะดวกและปลอดภัยก็เป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้ การเติบโตของธุรกิจอาหารแช่แข็งนอกเหนือจากการสร้างมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคแล้ว การพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ การสร้างภาพลักษณ์และความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงผู้บริโภคยุคใหม่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ประกอบการที่อยู่ในธุรกิจนี้

2. กลุ่มผู้ใส่ใจสุขภาพ ผู้บริโภคในกลุ่มนี้มีรสนิยมการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปโดยเน้นอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพเป็นหลัก ตามความนิยมบริโภคเพื่อรักษาสุขภาพลดความเสี่ยงของโรคที่เกิดจากการบริโภคอาหารประเภทเนื้อสัตว์ จึงเป็นโอกาสของอุตสาหกรรมอาหารในกลุ่มโปรตีนทดแทน หรือ Plant Based Food และวีแกน ซึ่งในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ตลาดอาหารวีแกนเติบโตอย่างก้าวกระโดดตามการขยายตัวของกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นตลาดส่งออกอาหารที่สำคัญของไทยทั้งในสหรัฐอเมริกาและยุโรป แสดงให้เห็นถึงศักยภาพทางการตลาดอาหารวีแกนที่ผู้ประกอบการไทยไม่ควรมองข้าม

3. กลุ่มผู้ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและชื่นชอบผลิตภัณฑ์ออร์แกนิค ผู้บริโภครุ่นใหม่มีความมักน้อยมากขึ้น เน้นสไตล์ minimalist และรักษ์โลกเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถุงผ้า การใช้เสื้อผ้าที่ย่อยสลายได้และย้อมสีธรรมชาติ การใช้บรรจุภัณฑ์ที่รับประทานได้ และการใช้สินค้า Reuse ซึ่งเป็นที่ยอมรับ กลายเป็น New Normal ที่ยอมจ่ายแพงกับสินค้าที่ดีต่อตัวเองและดีต่อโลก ทั้งนี้ กลุ่มอาหารออร์แกนิคแปรรูปขั้นสูง ผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพและความงามจะเป็นเทรนด์ในธุรกิจออร์แกนิคระยะต่อไป โดยโมเดล

ธุรกิจจะเน้นไปที่การประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น เพื่อให้ได้สินค้าและบริการใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ผู้บริโภค ซึ่งตลาดส่งออกเป็นช่องทางหนึ่งที่มีศักยภาพของผู้ประกอบการไทยในการขยายตลาดสินค้าออร์แกนิค หากพิจารณาแล้ว จีน ญี่ปุ่น และอาเซียน (เช่น สิงคโปร์) ถือว่าเป็นตลาดที่น่าสนใจที่จะเข้าไปขยายตลาด เพราะเป็นตลาดที่มีความต้องการสินค้ากลุ่มออร์แกนิคนี้มากขึ้น

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ก็ได้มีการกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารตลอดห่วงโซ่อุปทานให้สอดคล้องกับยุค New Normal ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรม การส่งเสริมเกษตรปลอดภัย และการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสินค้าอาหารอินทรีย์และการส่งเสริมสินค้าอาหารวีแกนที่มีศักยภาพ ซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่และมีแนวโน้มเติบโตอย่างรวดเร็วในหลาย ๆ พื้นที่ของโลก โดยมุ่งสร้างคุณค่าและผลที่จะเกิดแก่ประเทศชาติจากการพัฒนาระบบการจัดการอุตสาหกรรมอาหารตลอดห่วงโซ่อุปทาน ได้แก่ 1) ส่งเสริมด้านมาตรฐาน เพิ่มความปลอดภัยและการตรวจสอบย้อนกลับได้ (Food Safety and Traceability) ในอุตสาหกรรมอาหารจากการขนส่งไปยังผู้บริโภค ตลอดจนการสอบกลับได้ว่าสินค้าสำเร็จรูปในมือผู้บริโภคนั้นมีที่มาจากแหล่งใด 2) สนับสนุนการใช้นวัตกรรม/เทคโนโลยีในการผลิตอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ หรือ Functional Food 3) การเพิ่มคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ การควบคุมคุณภาพทุกขั้นตอนทั้งห่วงโซ่อุปทาน ความรวดเร็วในการขนส่งทำให้คุณค่าแก่ผลิตภัณฑ์เพิ่มสูงขึ้น 4) พัฒนาทักษะแรงงานให้มีประสิทธิภาพ “Up Skill & Change Skill” และ 5) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ความสามารถในการลดต้นทุนการเก็บสินค้า ลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมอาหารตามระบบโซ่อุปทาน (การเก็บเกี่ยว การจัดเก็บ การขนส่ง)

อย่างไรก็ดี ผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารควรเตรียมความพร้อมและสร้างความแข็งแกร่งสำหรับธุรกิจเพื่อก้าวสู่ยุค New Normal ซึ่งเน้นกลยุทธ์การตลาดที่ตอบสนองความคาดหวังที่เพิ่มขึ้นของผู้บริโภคเมื่อซื้อผลิตภัณฑ์และบริการ โดยจะต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้บริโภคอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์แนวโน้มสินค้าในตลาดโลก รวมถึงเรียนรู้การใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านั้นร่วมกันกับผู้เล่นอื่นๆ ในห่วงโซ่อุปทาน เช่น ข้อมูลพฤติกรรมการบริโภคที่ได้รับแบบ Real-time จากร้านค้าปลีก จะช่วยให้บริษัทผู้ผลิตอาหารสามารถวางแผนการผลิตได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมพร้อมที่จะส่งเสริม Food Industry Ecosystem หรือระบบนิเวศในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมอาหาร เพื่อเอื้อให้ผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจและเข้าถึงบริการภาครัฐได้สะดวก ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและทำให้อุตสาหกรรมอาหารของไทยสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

ที่มา: https://www.livekindly.co

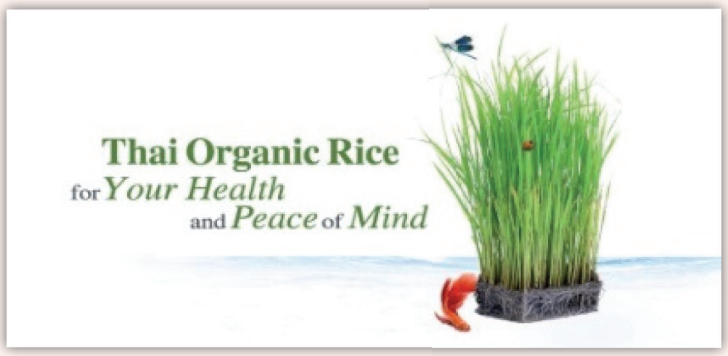

ที่มา: https://www.bangkokpost.com

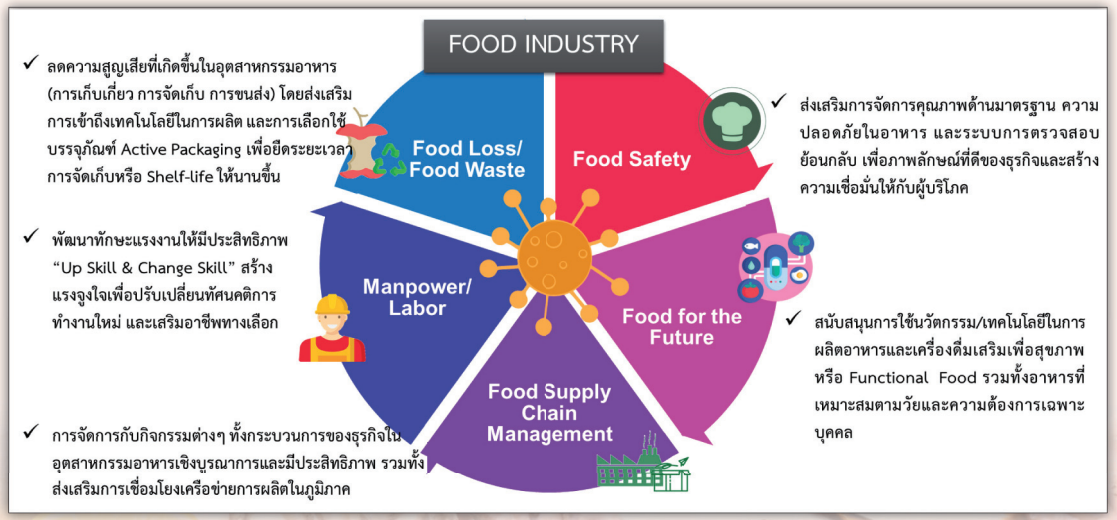

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

จัดทำโดย :
นางศุภวรรณ เทอดเกียรติบูรณะ

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :
ศูนย์อัจฉริยะเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร
http://fic.nfi.or.th

นายทองชัย ชวลิตพิเชฐ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม นำทีมผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ สศอ. ประกาศเจตนารมณ์ “เจตจำนงสุจริตในการบริหารงาน” และร่วมกิจกรรม “รวมพลัง สศอ. โปร่งใส ไร้ทุจริต” เพื่อเป็นการแสดงพลังความมุ่งมั่นและเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้มีทัศนคติค่านิยม ในการปฏิบัติงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต วันที่ 29 มีนาคม 2564 ณ อาคารสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

นางศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นประธานเปิดกิจกรรม “จิตอาสาทำสมุดเพื่อน้อง” ด้วยการนำกระดาษรีไซเคลขนาด A4 ที่ใช้แล้วหน้าเดียวมาจัดทำสมุด เพื่อมอบให้กับเด็กๆ ที่ขาดแคลน เป็นกิจกรรมที่ทำให้ชาว สศอ. ร่วมกันทำงานเป็นทีม กระตุ้นจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังแนวคิดการทำเพื่อสังคมและผู้อื่น วันที่ 18 มีนาคม 2564 ณ อาคารสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

นายทองชัย ชวลิตพิเชฐ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม แถลงข่าวดัชนีอุตสาหกรรมเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2564 วันที่ 31 มีนาคม 2564 ณ อาคารสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

นางสาวพะเยาว์ คำมุข รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นประธานกล่าวเปิดการอบรมเรื่อง “ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ” โดยพันตำรวจโทสิริพงษ์ ศรีตุลา ผู้อำนวยการกองปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ 2 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) เป็นวิทยากรบรรยายถ่ายทอดความรู้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทัศนคติและจิตสำนึกที่ดี มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงานราชการอย่างสุจริต ถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรมให้กับบุคลากรของ สศอ. วันที่ 29 มีนาคม 2564 ณ อาคารสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

สงกรานต์ 2564
SONGKRAN 2021

สวัสดีปีใหม่ไทย

สงกรานต์นี้ขออวยพรให้ทุกท่านพบเจอสิ่งดี ๆ
มีความสุขสมความปรารถนา
แคล้วคลาดปลอดภัย ยึดหลัก D-M-H-T-T
ห่างไกล COVID-19

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม